

ØKONOMI i byudviklingsprojekter

Med fokus på byudvikling, byudviklingsprojekter og servicering af politiske udvalg

15.-16. november 2023, København

Rådhusstræde 6, 1., 1466 København K

Økonomi i byudviklingsprojekter

Samarbejdet med private aktører og investorer er nøglen til god byudvikling, der matcher de politiske ønsker og ambitioner. Økonomien er indlysende vigtig for de mål og rammer, der er sat i planlægningen og alle de elementer, der skaber den gode by og de rigtige betingelser for borgere og erhvervsliv.

Samarbejdet med private aktører og investorer er også en forhandling, så en detaljeret forståelse af økonomien er afgørende for, at du på bedste vis kan repræsentere kommunen i samarbejder om byudvikling. Dette er afsættet for en opdateret 2023-udgave af kurset "Økonomi i byudviklingsprojekter".

Med kurset bliver du klædt på til at forstå investorers og developeres regnestykker, og du bliver selv trænet i at lave "quick and dirty" regnestykker, der giver et overordnet indtryk af økonomien i dit eget byudviklingsprojekt.

På kurset får vi bl.a. oplæg fra private udviklere, som giver indblik i, hvordan de arbejder med økonomien og ser på det kommunale plangrundlag og samarbejdet med kommunerne.

Det får du på kurset:

- Øget forståelse for forhandlingssituationen mellem myndighed og markedsaktører
- Øget forståelse for de rationaler, der driver forskellige udviklertypers regnestykker
- Erfaring med at opstille et projektøkonomisk regnestykke igennem konkrete cases
- Erfaring med at finde markedsdata, der har betydning for byudviklingsprojekter
- En aktuel vurdering af boligmarkedet i lyset af de økonomiske konjunkturer
- Diskussion, sparring og netværk omkring lederes og medarbejderes rolle i byudviklingsprojekter i krydsfeltet mellem private udviklere, politikere og direktion

For tilskudsgivere til Dansk Byplanlaboratorium er prisen 6.450 kr. ex. moms. For andre 8.600 kr. ex. moms. Prisen inkluderer al forplejning. Vær opmærksom på, at det er to intensive kursusdage, hvor deltagerne spiser middag sammen. Vær opmærksom på, at du selv skal finde overnatning i forbindelse med kurset.

Tilmelding

Tilmelding på www.byplanlab.dk senest den 25. oktober 2023. Efter denne dato er tilmeldingen bindende, og beløbet refunderes ikke ved afmelding.

Kontakt

Vicedirektør Michael Nørgaard,
Dansk Byplanlaboratorium, mn@byplanlab.dk
Projektleder Pil Beider Kleinschmidt,
Dansk Byplanlaboratorium, pbk@byplanlab.dk

Forberedelse til kurset

Med på kurset skal du bringe en projektudviklingscase. Det skal være et byudviklingsområde/byomdannelsesområde, som I kan arbejde med i løbet af kurset. Overordnet handler opgaven bl.a. om at få erfaring med at opstille et realistisk regnestykke på, hvad en projektudviklingscase kan 'bære' af planlægningsmæssige krav. Desuden er det på kursusdagene et must at medbringe en pc med Excel-regneark, da en større del af kurset går med gennemgang af regneark, regneeksempler og egne udregninger. Det forudsættes, at du har orienteret dig i/læst det fremsendte kursusmateriale.

Dag 1 Onsdag 15. november 2023

Økonomi i byudviklingsprojekter: Ind i tankegangen!

9.00 Kaffe og morgenbrød er klar

9.30 Velkomst og introduktion til kurset

Kurset "Økonomi i byudviklingsprojekter" har til formål at styrke deltageres viden om økonomiske beregninger. Vi får en introduktion til de skræddersyede regneark og de faktorer, der kan have betydning for økonomien i byudviklingsprojekter – fra grundkøb til byggemodning og p-pladser.

• Vicedirektør **Michael Nørgaard**,
Dansk Byplanlaboratorium og
arkitekt **Karl-Gustav Jensen**,
tidligere udviklingsdirektør i NCC,
By & Havn, DSB Ejendomme

10.00 Mit regnestykke – med fokus på den politiske proces

Hvordan kan redskaberne fra kurset bruges i praksis? Vi hører om projektoekonomi, forhandling, lokalplanlægning og realisering af en byomdannelsecase i Roskilde. Særligt fokus på den politiske proces/ behandling og råd og anbefalinger til håndtering af denne proces.

• Byudvikler **Anna Brandt Østerby**,
Roskilde Kommune

10.45 Rationer og regnestykker I

Oplæg, sparring og gruppearbejde om byudviklingens termer og aktører, de grundlæggende analyser samt metoder til at afdække byggepriser, salgs- og lejepriser – alle dele input til regnearket om en byudviklingscase. Vi præsenterer forskellige regneark og kilder til at finde oplysninger.

• Arkitekt **Karl-Gustav Jensen**, tidligere udviklingsdirektør i NCC, By & Havn, DSB Ejendomme

12.00 Frokost

13.00 Markedet for boligbyggeri

Hvilke rammer sætter demografi, bosætningsmønstre og de aktuelle markedsudsving for boligbyggeriet, og kommunernes muligheder for at tiltrække boligbyggeri og nye indbyggere? NB: Som forberedelse til dette indlæg forudsættes det, at du har orienteret dig i/ læst de materialer, der fremsendes inden kurset,

• Direktør, cand. polit. **Curt Liliegreen**,
Boligøkonomisk Videncenter

14.30 Kaffepause

14.45 Rationer og regnestykker II

Vi fortsætter med oplæg, sparring og gruppearbejde og undervejs introduceres skræddersyede Excel-regneark

• Arkitekt **Karl-Gustav Jensen**, tidligere udviklingsdirektør i NCC, By & Havn, DSB Ejendomme

15.30 Gruppearbejde om konkret byudviklingscase

Deltagerne skal arbejde i grupper om en projektudviklingscase. Formålet er at få erfaring med at opstille et regnestykke for, hvilken projektudvikling, der kan realiseres på en given grund.

18.30 Fælles middag

Dag 2 Torsdag 16. november 2023

Markedstjek og sparring om cases

9.00 Kaffe og morgenbrød er klar

Velkommen til dag 2 og repetition.

• Arkitekt **Karl-Gustav Jensen**, tidligere udviklingsdirektør i NCC, By & Havn, DSB Ejendomme

Genopfriskning, herunder nøglebegreber i beregningerne og hvordan regnearket bruges af ejendomsudviklere i beslutnings- og projekteringsprocesser.

10.00 Markedstjek: Hvordan tænker udvikleren?

Hvilke kriterier har vi, når vi investerer i en lokalitet? FB Gruppen har siden 2003 udviklet, bygget og solgt boliger i Storkøbenhavn. Koncernen udvikler alle ejendomstyper fra ejer, andel, leje til almene boliger.

• Direktør **Hans-Bo Hyldig**,
FB Gruppen

10.45 Klimatilpasning i byudviklingsprojekter

Hvem tager risikoen og det økonomiske ansvar for fremtidige klimaskader, og kan vi regne på det? Fælles drøftelse og ideudvikling med afsæt i oplæg og de værktøjer vi har fået præsenteret på kurset.

• Arkitekt **MAA MDL Eva Sara Rasmussen**, Natour

11.15 Sparring på gruppernes cases + sidste hånd på præsentationer.

Karl-Gustav Jensen giver feedback ved bordene.

12.00 Frokost

12.45 Præsentationer af cases

Hver gruppe præsenterer kort deres case i plenum. Der er afsat godt 20-25 minutter til hver case, der inkluderer gruppens præsentation samt spørgsmål og kommentarer fra underviser og de andre grupper, som er velkomne til at byde ind.

14.00 Kaffepause

14.15 Præsentationer af cases – fortsat

15.00 Opsamling, evaluering

15.30 Kurset slutter

Start og slut tidspunkter er faste, men vi forbeholder os ret til ændringer i rækkefølge af oplæg, gruppearbejde m.m.

Forberedelse: Om arbejdet med byudviklingscasen

1. Find en case
2. Hvad er projektet? Hvad skal der ske på grunden og hvad koster det?
3. Læg kostpriser på alle dele sammen
4. Forbered en præsentation

Læs mere på www.byplanlab.dk